

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 7. Quomodò Deus vnum obiectum in ipsomet, in alio, aut ex alio
valeat cognoscere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

quando intellectus intendens relationem cognoscere, ad idque recta tendens sua intentione veluti cogitur ad simul, & quasi obiter apprehendendum terminum; quod sine tali apprehensione relatio cognosci non potest. Ex quo patet, quoties intentio intellectus ad terminum etiam relationis dirigitur per se, & primario, ut saepe fit, tunc illum non indirecte, sed directe & quae, ac relationem ipsam tangi. Quod fieri potest etiam, quando relatio vi sua determinat ad cognoscendum terminum; ut patet in discursu nostro, ubi non solum antecedens, sed etiam consequens iudicatur directe.

Propositio 3.

159 Relationem praedicamentalem, & uniuersim omnem denominationem extrinsecam, aut semiextrinsecam cognoscit Deus, cognoscendo vnum obiectum, ut subest alteri, siue vt connotans alterum modo explicato quaest. 4. num. 106.

Quia denominatio extrinseca, aut semiextrinseca re ipsa nihil est aliud, quam subiectum denominatum prout connotans caetera fundamenta, a quibus denominatio desumitur. Vnde cognoscere tale subiectum, ut subest talibus fundamentis, siue vt connotans illa, id ipsum est, cognoscere denominationem extrinsecam, aut semiextrinsecam. Ex quo patet, eodem modo cognoscere Deum denominationem intrinsecam adiectiuè sumptam, oriundamque a forma realiter distincta a subiecto denominato: quia talis etiam denominatio aliud non est a parte rei, nisi subiectum prout connotans talem formam.

QVAESTIO VII.

Quomodo Deus vnum obiectum in ipso met, in alio, aut ex alio valeat cognoscere.

160 Quia uniuersim in hac quaestione dicenda sunt, veluti corollaria sunt precedentis. Suppono primo, Deum ab ipsis obiectis determinari, siue moueri ad ea cognoscenda, non quidem intrinsece, & physice; sed extrinsece, & intentionaliter. Hoc enim Deus a creatura differt, quod illa intrinsece immutatur per speciem impressam obiecti, physiceque per illam determinatur, & mouetur ad producendam cognitionem, qua obiectum percipit. At Deus, cum a se habeat vim cognoscendi, quidquid cognoscibile est, solum eger extrinseca obiecti positione, ut in illud feratur, a qua subinde extrinsece determinari, aut etiam intentionaliter moueri dicitur; quatenus, obiecto posito, mox illud, aut etiam aliud cognoscit, non cogniturus aliàs, ni poneretur. Siue, vt explicatius dicam iuxta hanc sententiam, quatenus intellectus diuinus per positionem obiecti extrinsecam tanquam per quamdam conditionem determinatur ad producendam virtualiter cognitionem, qua illud, aut etiam aliud cognoscit; vel per cognitionem iam conceptam vnus

obiecti inducitur, & mouetur ad producendam virtualiter cognitionem alterius.

Suppono secundo, bifariam imprimis quoduis obiectum cognoscibile esse. Primo per species alienas, (quo pacto a nobis cognoscuntur pro statu praesenti omnia obiecta insensata); atque adeo non, sicuti est in se, neque in se, sed aliter, quam est in se, & in alio, tanquam in quodam enigmate substituto, prout late a nobis est expositum in Pharo Scient. disput. 2. quaest. 3. Secundo per species proprias, (quo pacto Angeli, & Beati multa obiecta cognoscunt); atque adeo, sicuti est in se, & in se. Et primus quidem modus cognoscendi alienissimus est a Deo, utpote valde imperfectus; dumtaxatque potest ei conuenire secundus modus, depuratus tamen ab imperfectionibus, cum quibus in creaturis miseri solet. Vnde, remoto penitus a Deo modo cognoscendi vnum obiectum in alio, tanquam in enigmate substituto, superest videndum, an Deus possit cognoscere vnum obiectum in alio tanquam in medio determinante.

Pro quo supponendum est tertio, etiam a cognoscentibus per species proprias, siue tangendo obiecta in ipsis met, & non in enigmatibus substitutis, tribus modis, quod ad rem attinet, cognosci posse obiectum aliquod, ut phrasim est Theologorum, praesertim Recentiorum. Primo in se ipso. Secundo in alio. Tertio ex alio. Dicitur cognosci in se ipso, quando non solum per se terminat cognitionem, (quod proprium est omni obiecti cogniti, sicuti est in se, & non ad instar alterius tanquam substituti), sed etiam ad eam per se, & ratione sui determinat, ita, vt ratio obiectiua illud cognoscendi alia non sit ab eius cognoscibilitate, siue obiectiua veritate. Hoc pacto cognoscuntur a nobis principia per se nota: ab inuentibus autem ea obiecta, quae independenter ab alijs per proprias species attinguntur. In alio autem dicitur obiectum cognosci, quando non ipsum, sed aliud determinat ad cognitionem eius; cum tamen ambo cognoscantur eadem indiuisibili cognitione; ita quidem, vt ratio obiectiua tangendi vtrumque ea cognitione non vtrumque, sed alterum dumtaxat sit, quod subinde in se, in illo autem alterum dicitur tangi. Hoc modo cognoscitur terminus connexionis in obiecto connexo, quando vtrumque eadem cognitione tangitur iuxta doctrinam traditam quaest. precedente proposit. 2. Qui modus cognoscendi apud intuentes dumtaxat videtur possibilis; nam apud nos non reperitur, vt ex doctrina dicta quaest. 1. constat. Ex alio denique cognosci dicitur id, ad cuius cognitionem cognitio alius prius cogniti intucit, seu mouet, ita, vt cognitio prioris ad cognitionem posterioris distinguatur, in eamque insuat. Hoc pacto nos, dum diciturimus, ex antecedente prius cognito prout connexo cum consequente cognoscimus consequens.

Aduerto tamen hic, tertium modum videri possibilem, saltem apud intuentes, cognoscendi vnum obiectum ex vi alterius, quem non tetigerunt Doctores, anonymusque subinde a nobis dicitur. Si videlicet obiectum connexum per se immediate determinet ad duas cognitiones alteram sui, & alteram termini connexionis. Hic enim modus a modo cognoscendi vnum in alio differt, quod determinatio non ad

E vni-

unicam, sed ad duas cognitiones eorum est. A modo autem cognoscendi vnum ex alio differt, quod obiectum determinans per se immediate, & non media cognitione sui, determinat ad cognitionem alterius, nullatenusque tandem influit cognitio prioris in cognitionem posterioris. Hic tamen modus ad modum cognoscendi vnum ex alio reduci poterit.

164. Suppono quartò, quicquid Deus cognoscit, non posse non aliquo ex tribus dictis modis cognoscere. Quia, cum non possit non determinari per obiecta ad cognoscendum iuxta suppositionem primam; necesse est, quoties cognoscit obiectum aliquod, vt ad talem cognitionem vel per obiectum ipsum determinetur, quo casu erit cognitio obiecti in ipso met; vel determinetur per aliud, quo casu erit cognitio obiecti in alio, si ambo eadem cognitione attingantur, aut ex alio, si distinctis aliquo ex dictis modis. Difficultas ergo est, an omnes isti modi cognoscendi reperiantur in Deo.

Propositio 1.

165. Modus cognoscendi obiectum in ipso met non potest non reperiri in Deo.

Est certum. Ex dictisque facile demonstratur: nam, quod Deus cognoscit, non potest non cognoscere aut in ipso met, aut in alio, aut ex alio iuxta suppositionem tertiam. Si cognoscit in ipso met; habemus intentum. Si in alio, vel ex alio; hoc aliud cognoscet in ipso met; aut tandem ad aliquod pertinemens, quod in se ipso cognoscatur. Nam ex vna parte progredi in infinitum impossibile est, vt constat. Ex alia autem obiectum primò determinans ad alterius cognitionem aut simul, aut antecederet determinat ad cognitionem sui, quod est ipsum in se ipso cognosci.

Propositio 2.

166. Modus cognoscendi vnum obiectum in alio etiam reperitur in Deo.

Constat ex dictis quaestione precedenti proposit. 2. vbi ostendimus relationem connexionis vnius obiecti determinare Deum ad cognoscendum & se, & aliud, cum quo est connexio, eadem indivisibili cognitione. Quod ipsum est, cognosci secundum obiectum in primo.

167. Dices, quoties relatio connexionis ex se non determinat ad cognoscendum suum terminum intuitiue, & quiditatiue iuxta dicta loco citato à num. 150. non potest non talis terminus in se ipso cognosci à Deo; quia à Deo nequit abstractiue cognosci, vt ibidem statuitur. Ad cognitionem autem intuitiuam, & quiditatiuam, cum non determinet ex se connexio, non potest non terminus ipse determinare, quod erit in se ipso cognosci. Ergo in tali casu non cognoscetur in alio. Respondeo, hoc argumento vt summum probari, in casu posito vnum obiectum non in alio præcisè, sed simul in se, & in alio cognosci; vt potè quia, non solum connexio alterius cum ipso, sed & ipsum etiam determinat ad cognitionem intuitiuam sui. Sed neque id probatur: quia in dicto casu sola connexio,

fieri potest, vt sit determinatiuum ex parte obiecti ad cognitionem intuitiuam, & quiditatiuam termini: licet enim ea ex se non determinet ad talem termini cognitionem, relatè tamen ad Deum dici potest determinare, quantum in Deo aliud cognitionis genus possibile non est, à seque est determinatus ad cognoscendum quiditatiue, & intuitiue quamlibet rem, casu, quod ex parte obiecti ponatur aliquid determinans ad eam rem cognoscendam quocunque modo. Non nego, idem obiectum simul in se, & in alio, aut etiam in se, & ex alio cognosci posse. Quia non repugnat, vt simul tam ipsum, quam aliud determinet ad cognitionem sui. Vnde satis mihi verisimile est, hos etiam duos modos cognoscendi mixtos de facto reperiri in Deo à tribus simplicibus distinctos.

Propositio 3.

168. Modus cognoscendi vnum obiectum ex alio reuera etiam reperitur in Deo. Ex alio, inquam, non formaliter, sed tantum virtualiter.

Hæc etiam propositio constat ex propositioe 2. quaestiois precedentis. Vbi probauimus, per cognitionem vnius obiecti connexionem cum altero moveri Deum ad producendam virtualiter cognitionem, qua cognoscit alterum. Quod ipsum est, cognoscere vnum ex alio. Ex quo sequitur, in Deo dicendum virtualem debere admitti; etiam formalis admitti nequeat, vt supra quaest. 3. proposit. 3. statutum est. Vnde etiam patet, in Deo proprie loquendo non dari scientiam *quia*, nec *propter quid* formaliter, quicquid nonnulli Recentiores in oppositum opinantur: hoc est, scientiam à posteriori, & à priori, (vt vulgo exponuntur illa particula *contingit* mentem, vt ego existimo, Aristot. ex quo ipsa desumpta sunt; de quo videnda, que dixi in Pharo Scient. disput. 20. quaest. 1. num. 287.) Nam scientia à priori, & à posteriori proprie, & formaliter loquendo, fluxum, & dependentiam formalem vnius cognitionis ab alia dicunt ex suo conceptu; vt rectè docuit Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 1. sine. Datur tamen in Deo scientia virtualiter à priori, & à posteriori: quia virtualiter effectum ex causa, & causam ex effectum cognoscit modo explicato, vbi à causa ad effectum, vel ab effectu ad causam connexio metaphysica reperitur.

Propositio 4.

169. Quartus etiam modus anonymus cognoscendi vnum obiectum ex vi alterius, de quo num. 163. Deo videtur concedendus, æquè, ac tres alij dicti.

Quia & est modus cognoscendi diuersus ab illis; & nullam secum imperfectionem videtur importare. Omnes quippe actus cognitionis inter se diuersi, tendentes etiam in idem, vel in eadem obiecta nullam ferentes secum imperfectionem tribuendi sunt. Deo iuxta doctrinam statutam supra quaest. 4. proposit. 3. Ne tamen multitudinem terminorum materia præfens præ-

pediatur, hic modus cognoscendi anonymus ad modum cognoscendi vnum ex alio reduci poterit, vti iam diximus; sub eoque subinde in sequentibus comprehendendi censendus est; dum nihil de illo specialiter exprimitur. Et hæc quidem vniuersè sunt dicta circa diuersos modos, quos Deus habet cognoscendi obiecta. Circa quæ verò in speciali singulos eorum exerceat, inferius est discutiendum late disp. 24. & 25. Vnde, quæ in hac, & præcedenti quaestione diximus, multam lucem accipient. Et vbi præterea ostendemus, quot modis possit insuper Deus cognoscere vnum obiectum in alio, aut etiam ex alio aliter, quàm ex vi connexionis huius cum illo. Adde, præter modos hic traditos, & ibi tradendos determinandi intellectum Dei ad actus scientiæ diuersos de eodem obiecto, alium superesse omnibus obiectis, & omnibus actibus scientiæ communem. Veritas siquidem conditionata de existentia sine contradictione cuiusvis obiecti sub conditione existentia cuiusvis actus scientiæ de ipso intellectum diuinum determinat ad ipsum actum scientiæ. Quia, vt ostendimus disp. 30. quaest. 5. proposit. 9. veritas conditionata de existentia sine contradictione termini, cum quo actus connectitur, sub conditione existentia ipsius actus potentiam proximam ad talem actum complet intrinsecè; eamque consequenter determinat ad actum ipsum, quando est potentia necessaria. At omnis actus scientiæ Dei titulo essentialiter veri cum suo obiecto connexus est: potentiaque necessaria est intellectus diuinus. Manebit igitur ille proximè potens, atque adeo determinatus ad concipiendum quemlibet actum scientiæ de obiecto quolibet per veritatem conditionatam de existentia sine contradictione talis obiecti sub conditione existentia talis actus.

QVAESTIO VIII.

Quodnam sit obiectum formale, motiuum, & specificatum scientiæ Dei.

170 **T**Riplex est sententia. Prima asserentium, solum Deum esse obiectum formale, motiuum, ac specificatum scientiæ diuinæ; creaturas verò tantum habere rationem obiecti materialis. Ita Molin. 1. par. quaest. 14. art. 5. & 6. disput. vnic. Valent. disput. 1. de Scient. punct. 3. Soar. lib. 3. de Attrib. cap. 1. & 2. Vazq. 1. par. disput. 142. cap. 3. & disput. 143. cap. 4. Arrub. disput. 29. de Scient. Gran. disput. 2. Alarc. disput. 1. sect. 2. & 3. Ioan. à S. Tho. 1. par. disput. 17. art. 1. & alij. Apud quos plures ex Antiquioribus. Idemque sentire videntur, quotquot docent, Deum in se ipso dumtaxat tanquam in obiecto primario cognoscere creaturas; non verò in ipsis met; quos infra disput. 25. quaest. 1. referemus. Superest tamen inter Auctores huius sententiæ dissidium. Nam, quidam eorum, vt Soar. Vazq. Gran. Alarc. & alij. solam essentiam Dei prout ab alijs ipsius Dei prædicatis præcisam assignant pro obiecto formali, & motiuo scientiæ diuinæ. Quidam verò, vt Molin. Ruiz Ioan. à S. Tho. & alij, omnibus Dei prædicatis, siue integrè Dei entitati id munus adscribunt. Secunda-

autem sententia est asserentium, scientiam diuinam etiam ad creaturas terminari tanquam ad obiectum formale motiuum, ac specificatum. Sic tenent plures Recentiores cum Albiz disput. 5. de Scientiâ. Herice disput. 5. cap. 4. Ribaden. disput. 3. de Scient. cap. 3. & alijs. Consentiantque hand dubie, qui censent, Deum non in se solum cognoscere creaturas, sed insuper in ipsis met; quos infra etiam referemus loco citato. Tertia sententia est Gasp. Hurt. asserentis disput. 2. de Scient. in proemio, Deum nullum habere obiectum formale, quo moueatur ad cognoscendum; imo nec nos, nisi tantum respectu actus fidei.

Pro resolutione suppono, obiectum formale alicuius actus dici vniuersè id, quod est ratio attingendi, quidquid attingitur per actum: obiectum verò materiale id, quod non item. Solet autem obiectum formale diuidi in intrinsecum, quod per eundem actum simul cum materiali attingitur, & extrinsecum, quod per distinctum, præuiumque tangitur. Ex quibus solum intrinsecum, volunt aliqui, vocetur obiectum formale. Exemplum prioris sit obiectum, quo determinatur intellectus ad ipsum simul, & alterum cognoscendum per eundem actum. Posterioris autem, quo determinatur ad ipsum, & alterum cognoscendum per actus distinctos. Materiale etiam obiectum diuidi solet in remotum, quod verè non tangitur per actum, etsi ab eo denominetur; & proximum, quod verè tangitur. Exemplum prioris est substantia parietis, cuius candorem vident oculi, quæ verè non tangitur per visionem, sed candor solus; etsi denominetur visa. Posterioris verò sit obiectum verè in se cognitum ex vi determinationis non propria; sed alterius obiecti. Et de priori quidem genere obiecti materialis, quod minus propriè tale dicitur, hic sermo non est, sed de posteriori. Obiectum autem motiuum dicitur, quod mouet potentiam ad actum. Quod, si sit sermo de obiecto, non physicè mouente per aliquid potentia impressum, sed tantum mouente intentionaliter, seu obiectiue, prout est à nobis in presenti usurpandum, iuxta ea, quæ dicebamus quaest. 7. num. 160. obiectum formale, & motiuum in idem recidunt: quia obiectum formale est, quod obiectiue, seu intentionaliter mouet, determinat ve potentiam ad actum. Dico autem, obiectum formale, & motiuum in idem recidere; quando sermo est de motiuo, quod vocant intrinsecum, iuxta dicenda inferius disput. 32. quaest. 2. Iam verò obiectum specificatum actus dicitur illud, à quo actus suam sumit speciem, seu potius relatè ad quod habet actus, esse talis naturæ, siue speciei. Existimo autem cum multis Recentioribus, actum tam ab obiecto materiali, quod per se verè tangit, quàm à formali eatenus specificari, quatenus respectiue ad vtrumque habet, esse talis naturæ, siue speciei hoc ipso, quod iuapte naturæ, & essentiæ respectus ad vtrumque est. Quomodo autem non sit necesse, quod actus sint inter se dissimiles, aut inæquales quoad suas intrinsecas entitates, quoties obiecta seu formalia, seu materialia, quæ suapte essentiæ respiciunt, sunt inter se dissimilia, aut inæqualia; proindeque non eo sensu ab huiusmodi obiectis dicendi sint specificari, quod penes eorum diuersitatem specificam intrinsecè sortiri debeant species diuersas, late mon-